

CHINA MIÉVILLE

PERDIDO STREET STATION
STAȚIA PIERZANIEI

Traducere de Mihai Samoilă

TRITONIC
fiction.ro

„Chiar am renunțat, pentru o vreme, să mă opresc în dreptul ferestrei din cameră pentru a privi lămpile și străzile lungi și luminate. Să pierzi contactul cu orașul în felul acesta e tot un fel de a muri.”

—Philip K. Dick, *We Can Build You*

De la pustietate și pînă la tufărișuri, la cîmpuri arate, la ferme, pînă la primele case dărăpănate care se ițesc deasupra pămîntului. A fost noapte pentru multă vreme. Cocioabele încrustate în malul rîului au crescut în jurul meu precum ciupercile în beznă.

Ne legănăm. Plonjăm într-un curent puternic.

Înapoia mea, bărbatul se opintește greu în cîrmă și barja se redresează. Lumina se clatină o dată cu felinarul. Bărbatului îi este teamă de mine. Mă aplec peste botul micii ambarcațiuni spre apa întunecată în mișcare.

Dincolo de hurelul moale al motorului și de foșnetul rîului se adună sunete slabe, sunete de case. Buștenii șoptesc și vîntul mîngîie acoperișurile de paie, pereții se așază mai bine și podelele se foiesc să umple spațiile libere; zecile de case au devenit sute, mii; se împrăștie la distanță tot mai mare de maluri și inundă toată cîmpia cu lumină.

Mă înconjoară. Cresc. Sînt tot mai înalte și mai late și mai zgomotoase, acoperișurile sînt de țiglă și zidurile de cărămidă tare.

Rîul se răsuțește și se întoarce spre oraș. Acesta se deslușește deodată, masiv, gravat în peisaj. Lumina lui se revarsă peste împrejurimi, peste dealurile stîncose, ca o vîntătaie. Turnurile lui murdare licăresc. Nu mai am nici o putere. Sînt forțat să venerez această prezență extraordinară care a apărut pe furiș la întîlnirea dintre două riuri. E o pată uriașă, o duhoare, un sunet de

claxon. Coșuri groase vomită murdărie spre cer chiar și acum în noapte. Nu curentul apei ne împinge, ci orașul însuși ne trage spre el cu apăsarea lui. Strigăte slabe, ici-colo chemări de salvăciuni, zăngănit și duduital obscen de fabrici ca un uriaș rut mecanic. Căi ferate străbat anatomia urbană ca niște vene umflate. Ziduri întunecate de cărămidă roșie, biserici pitite ca niște troglodiți, marchize zdrențuroase filfîind, labirinturi cu pavaj de piatră ale vechiului oraș, fundături, canale presărînd pămîntul ca niște morminte seculare, un peisaj de tip nou cu dărîmături, piatră spartă, biblioteci burdușite cu volume uitate, spitale vechi, turnuri, nave și gheare de metal care ridică încărcături din apă.

Cum de nu am putut noi prevedea această apropiere? Ce truc al topografiei este acesta care permite monstrului ce se împrăștie să se ascundă după colțuri și să sară în fața călătorului?

E prea târziu să mai scăpăm cu fuga.

Bărbatul îmi șoptește, îmi spune unde ne aflăm. Nu mă întorc spre el.

Labirintul brutalizat din jurul nostru este Poarta Corbului. Clădirile putrede se sprijină una de alta, epuizate. Rîul mînjește cu nămol malurile de cărămidă, ziduri ale orașului ridicate din adîncuri să țină apa în fâgașul ei. Duhnește aici.

(Mă întreb cum arată de sus, orașul nu ar mai avea nici o șansă să se mai ascundă, dacă te-ai apropia pe calea aerului l-ai vedea de la depărtare ca pe o pată jechoasă, ca pe un stîrv invadat de viermi, n-ar trebui să gîndesc așa dar nu mă mai pot opri, aș putea urca pe curenții ascendenți ai coșurilor de fum, să mă înalț mult deasupra turnurilor mîndre și să mă ușurez pe cele de pe pămînt, să călăresc haosul, oriunde aș avea chef, nu trebuie să gîndesc astfel, nu trebuie să fac asta acum, trebuie să mă opresc, nu acum, nu asta, nu încă.)

Ici-colo sînt case din care se scurge un mucus palid, o mizerie organică ce pătează fațadele și se prelinge de la ferestrele de sus. Alte etaje se întrezăresc în smîrcul albicios și rece care umple spațiul dintre case și aleile înfundate. Peisajul este desfigurat, zbîrcit, de parcă s-ar fi turnat brusc ceară peste acoperișuri. Parcă o altă civilizație transformase străzile astea făcute pentru oameni în altele, făcute anume pentru ea.

Peste rîu sînt strunite fire și jgheaburile acoperișurilor sînt legate între ele prin țe lăptoase de mucus cu zumzet de bas. Ceva trecu pe deasupra capului. Barcagiul scuiță în apă.

Scuipatul se dizolvă. Negura de deasupra noastră dădu înapoi. Străzi înguste se iviră.

Suieră un tren care traversează rîul prin fața noastră pe șine suspendate. Mă uit la el, către sud și est, urmărind linia de luminițe grăbindu-se să dispară înghițite de acest peisaj nocturn, acest monstru biblic ce-și devorează supușii. Vom depăși fabricile în curînd. Macaralele se ițesc din negură ca niște păsări pe catalige; ici-colo se mișcă pentru a da de lucru echipelor de noapte. Lanțuri se clatină fără încărcătură, membre inutile tresăltînd cu mișcări de zombie atunci cînd angrenajele pornesc și volanele se rotesc.

Umbre largi prădătoare bîntuie cerul.

Se auzi un bubuit, o reverberație, de parcă orașul ar fi gol pe dinăuntru. Barja întunecată rătăcește printre multe altele asemănătoare, încărcate cu cărbune și lemn și fier și oțel și sticlă. Aici apa reflectă stelele printr-un curcubeu de deșeuri urît mirositoare, deversări și chimicale ce o fac să pară leneșă și amenințătoare.

(O, să mă înalț deasupra să nu mai adulmec mizeria asta, bălegarul ăsta, să nu intru în oraș prin haznaua asta, dar trebuie să mă opresc, trebuie, nu mai pot continua, trebuie.)

Motorul barjei încetinește. Mă întorc și-l privesc pe cel din spatele meu, care-și atîntește privirea și cîrmește, parcă văzînd prin mine. Ne dirijează către doc, acolo

în spatele depozitului atât de burdușit încât conținutul lui se varsă dincolo de înprejmuire într-un labirint de lăzi uriașe. Își alege calea printre alte vase. Din rîu se ridică acoperișuri. O linie de case scufundate, construite pe partea greșită a zidului, împinse în malul inundat, cu cărămizile negre ca smoala picurînd. Apa se tulbură sub noi. Rîul fierbe din pricina vârtejurilor din adînc. Pești morți și broaște care au renunțat să mai lupte să respire în această ciorbă putredă de gunoaie se răsucesc iute între coasta barjei și malul de beton, prinși în capcana vârtejului agitat. Spațiul se închide. Căpitanul sare la mal și leagă vasul. Ușurarea i se citește pe chip. Grohăie a triumf și mă trage iute pe uscat, făcîndu-mă să descind printre carbuni și să-mi găsesc calea printre gunoaie și sticlă spartă.

E mulțumit cu pietrele pe care i le-am dat. Mă aflu în Cotul Piclei, îmi spune el și mă face să privesc într-o parte, arătîndu-mi cu mîna drumul. Deci nu știe că m-am pierdut, că sînt nou în oraș, că mi-e teamă de aceste edificii întunecate și amenințătoare de care nu pot scăpa, că mi-e greată din pricina claustrofobiei și a presimțirilor rele.

Ceva mai spre sud, doi stîlpi uriași se ridică din rîu. Porțile către Orașul Vechi, odată grandioase, acum psoriatice și ruinate. Poveștile sculptate în carnea acestor obeliscuri s-au șters din pricina timpului și a acidului, au rămas doar niște spirale grosolane ca ale unor șuruburi uriașe. Dincolo de ei, un pod scund (Podul Hamalilor, a spus el). Nu bag în seamă explicațiile pe care mi le dă cu atîta poftă și mă îndepărtez prin această zonă albită de var, prin porțile căscate ce promit confortul întunericului deplin și evadarea de mirosul greu al rîului. Barcagiul nu mai este acum decît o șoaptă și știind că nu am să-l mai văd niciodată îmi face oarecare plăcere.

Nu e frig. O lumină venind dinspre oraș se ghicește la răsărit.

Am să urmez liniile ferate. Am să mă strecur prin umbra lor urmîndu-le pe lîngă casele și turnurile și cocioabele și birourile și temnițele orașului, am să le pîndesc dinspre viaductele care le ancorează de pămînt. Trebuie să-mi găsesc o cale de intrare.

Mantaua (stofă grea, incomodă și dureroasă pentru pielea mea) mi se izbește de trup și simt greutatea pungii. Ea mă protejează aici; ea și iluzia pe care mi-am întreținut-o, izvorul tristeții și rușinii mele, angoasa ce m-a adus în acest chist uriaș, acest oraș prăfuit clădit pe oase și cărămizi, o conspirație de industrie și violență, scaldată în istorie și putere, acest tărîm de dincolo de puterea mea de înțelegere.

Noul Crobuzon.

PARTEA ÎNȚI
Comisioane

Capitolul Unu

O fereastră se deschide brusc mult deasupra pieței. Un coș trece prin ea și zboară cu boltă deasupra mulțimii neștiutoare. Tresare în aer, apoi se răsucește și continuă spre pământ mai încet, inegal. Dansează precar în timp ce coboară, împletitura lui se agață și ricoșează de zidul aspru al clădirii. Zgîrie peretele, aruncînd înainte vopsea și praf de ciment.

Soarele străbate prin perdeaua inegală de nori cu o lumină cenușie. Sub coș, tarabele și cărucioarele păreau răsturnate acolo din greșeală. Orașul duhnea. Dar azi era zi de piață în Fundătura Aspicului, iar mirosul înțepător de bălegar și putreziciune care se răspîndea peste Noul Crobuzon era, pe aceste străzi, în această vreme, îndulcit cu paprika și roșii proaspete, ulei încins și pește și scortîșoară, carne conservată, banane și ceapă.

Tarabele cu de-ale gurii se întindeau pe partea zgomotoasă a Străzii Scrumbiei. Cărțile și manuscrisele și tablourile umpleau pasajul Selchit, o cale străjuită de baobabi plantați alandala și cu cimentul spart ce se întindea pe distanță scurtă spre răsărit. Olarii își răsturnaseră mărfurile pe drumul către Barrackham, spre sud; piese de motor la vest; jucării pe o parte a unei străzi; haine pe alte două; și nenumărate alte bunuri umplînd toate aleile. Rîndurile de tarabe veneau pe trasee strîmbe să se întâlnească în Fundătura Aspicului ca spițele unei roți stricate.

În Fundătură nu se mai făcea nici o deosebire. În umbra zidurilor vechi și a turnurilor nesigure se aflau grămezi de roți dințate, un morman de cioburi de lut și ornamente, o ladă de cărți putrede. Antichități, sex, praf de purici. Printre tarabe zburau dialoguri șuierate. Cerșetorii se sfădeau pitulați în pîntecele clădirilor părăsite. Membri ai unor rase ciudate cumpărau lucruri curioase.

Bazarul Aspicului, o învâlmășeală colorată de mărfuri, murdărie și negustori. Legea mercantilă spunea: *cumpărătorul să fie precaut.*

Zarzavagiul aflat sub coșul în cădere ridică privirea în soarele orbitor și praful de tencuială. Își șterse ochii. Culese coșul ponosit de deasupra capului, trăgînd de firul ce-l purtase în jos pînă ce îi rămase fără vlagă în mîini. Înăuntrul coșului era un șekel de alamă și un bilet scris cu litere aplecate îngrijite și ornamentate. Zarzavagiul studie hîrtia scărpinîndu-se la nas. Scotoci în mormanul de mărfuri din fața lui, puse în coș ouă și fructe și rădăcini, verificînd de fiecare dată lista. Se opri și citi din nou unul dintre rînduri, apoi zîmbi lasciv și tăie o felie de carne de porc. Cînd termină, puse șekelul în buzunar și se cotrobăi după rest, ezitînd pe cînd calcula costul comenzii, punînd pînă la urmă patru firfirici laolaltă cu alimentele.

Se șterse pe mîini de pantaloni și rămase o clipă pe gînduri, apoi mîzgăli ceva pe listă cu un ciot de cărbune și o aruncă și pe aceasta peste firfirici.

Smuci de trei ori de sfoară și coșul începu să tresalte ridicîndu-se în aer. Se ridică deasupra acoperișurilor joase ale clădirilor dimprejur, împins în sus de valurile de zgomot. Sperie stăncuțele cuibărite la etajul părăsit și trase pe zid o altă dungă dezordonată printre multe altele, înainte să dispară din nou pe fereastra de unde se ivise.

Isaac Dan der Grimnebulin tocmai își dăduse seama că visa. Fusese înspăimântat să se descopere angajat din nou la universitate, defilînd în fața unei table imense acoperite cu vași reprezentări de pîrghii și forțe și momente. Introducere în Știința Materialelor. Isaac privea îngrijorat clasa cînd își făcu apariția nemernicul acela alunecos de Vermishank.

– Nu pot preda acest curs, șuieră Isaac. Piața e prea zgomotoasă. Gesticulă către fereastră.

– Nu-i nimic, făcu Vermishank împăciuitor pe un tot îngrețoșat. E vremea gustării de dimineață, spuse el. Asta o să vă facă să uitați de zgomot.

Și auzînd această absurditate, Isaac se cufundă în somn cu o imensă ușurare. Înjurăturile răgușite și mirosurile de mîncare gătită venind dinspre bazar îl treziră.

Rămase chircit în pat fără să deschidă ochii. O auzi pe Lin mergînd prin cameră și simți clătîinarea ușoară a scîndurilor din podea. Mansarda era plină cu fum înțepător. Isaac începu să saliveze.

Lin bătu din palme de două ori. Știa că Isaac se trezise. Probabil pentru că închisese gura, gîndi el și chicoti fără să deschidă ochii.

– Încă mai doarme, sărăcuțul de Isaac care este atît de obosit el tot timpul, scînci el și se ghemui ca un copil.

Lin bătu din palme încă o dată, inutil, și se îndepărtă.

El mormăi și se întoarse pe cealaltă parte.

– Zgripturoaică! mormăi după ea. Scorpie! Hoască! Bine, bine, ai cîștigat, tu... viperă, balaur ce ești...

Se scărpină în creștet și se ridică în capul oaselor, rînjind mînzește. Lin îi aruncă un gest obscen fără să se întoarcă.

Stătea cu spatele la el, goală în fața sobei, sărînd în spate ferindu-se de stropii de ulei fierbinte ce săreau din tigaie. Așternutul alunecă de pe povîrnișul pîntecelui

lui Isaac. Era ca un dirijabil, uriaș și încordat și tare. Păr sur îl acoperea din abundență.

Lin nu avea păr. Mușchii îi erau încordați sub pielea roșie, unul câte unul. Era ca un atlas anatomic. Isaac o studie pofticios.

Ceva îl pișcă de fund. Se scărpină sub pătură cu nerușinarea unui câine. Ceva pocni sub unghie și își trase mâna să o cerceteze. Un viermișor pe jumătate zdrobit se clătina neajutorat pe deget. Era un refflick, un mic și inofensiv parazit de khepri.

Probabil că a fost zăpăcit de sucurile mele, gândi Isaac și-și scutură degetul.

– Un refflick, Lin, spuse el. A venit vremea să mai faci o baie.

Lin bătu iritată din picior.

Noul Crobuzon era o uriașă leprozerie, un oraș morbid. Paraziții, infecțiile și bîrfele erau de neoprit. O baie chimică o dată pe lună era o metodă profilactică necesară pentru khepri care voiau să se ferească de mîncărimi și zgaibe.

Lin făcu să alunece conținutul tigăii pe o farfurie pe care o așeză pe masă, față în față cu propriul ei mic dejun. Luă loc și îi făcu semn lui Isaac să o imite. El se ridică din pat și traversă împleticit încăperea. Se lăsă ușurel pe scaunul mic, atent la așchii.

Isaac și Lin stăteau în pielea goală la masa de lemn neacoperită. Isaac era conștient de poziția lor, văzînd scena ca prin ochii unei a treia persoane. Ar fi o poză frumoasă, ciudată, gândi el. O mansardă, fire de praf în lumina venind prin fereastra îngustă, cărți și hîrtii și tablouri stivuite ordonat lîngă mobila ieftină de lemn. Un bărbat cu pielea întunecată, mare și gol și relaxat, ținînd în mîini cuțitul și furculița, nefiresc de nemișcat, așezat față în față cu un khepri cu trupul oarecum feminin aflat în umbra în care se ghicea conturul capului ei chitinos.